

Kamu Yönetimi Neden Önemlidir?

Why is Public Administration Important?

Nuray ERTÜRK KESKİN*

Özet

Kamu yönetimi, yapı, politika, uygulama, personel, bütçe, denetim, eğitim ve araştırma parçalarıyla bir bütündür. Bu yazı, kamu yönetiminin neden önemli olduğunu açıklamaya çalışırken, Türkiye’de kamu yönetimini eğitim ve araştırma boyutlarıyla tartışmaya açmayı amaçlıyor. Bu amaç doğrultusunda lisans ve lisansüstü düzeylerde kamu yönetimi eğitimi, kamu personelinin ve yöneticilerinin eğitimi ve yurttaşlık eğitimi ile kamu yönetimi araştırmalarına ilişkin bilgi verilirken, her başlıkta geliştirilmesi gereken alanlara da dikkat çekiliyor. Yazar, zaman içinde kamu yönetimine yaklaşım tarzının şekillenmesinde etkisi olan kamu yönetimi yazarlarının düşüncelerine de başvuruyor. Ayrıca son yıllarda özellikle Amerika Birleşik Devletleri’nde federal kamu hizmetleri ve bürokrasi üzerine yapılan kimi değerlendirmeleri, destekleyici görüş sunmaları gerekçesiyle, bu tartışmaya dahil ediyor.

Yazıda, Türkiye örneğinde kamu yönetimi eğitiminin ve araştırmalarının kamu hizmetlerinin niteliğinin artırılmasına, toplumun yönetimiyle ilgili bilimsel bakışa sahip kamu personelinin istihdamına, üst ve orta düzey yöneticilik kademelerinde kamu yönetimi bilgisiyle donanmış olanların yer almasına katkısının geliştirilmeye açık olduğu vurgulanıyor. Kamu yönetimi eğitim programlarının, kamu görevlilerinin yetiştirildiği tüm okullara sağlam ve kalıcı köprüler kurmasının önemine dikkat çekilirken, kamu yönetimi eğitiminin, kamuda çalışan avukatlar, mühendisler, öğretmenler, sosyal hizmet uzmanları, sağlık çalışanları için de gerekli olduğu belirtiliyor.

Yazar, kamu yöneticilerinin bireysel inisiyatif alma, kişisel yeterlilik, dürüstlük, sorumluluk, koordinasyon, mali denetim, liderlik, duyarlılık, adil yönetim ve ahlak gibi esas sorunlar çerçevesinde yetiştirilmesi gerektiğini savunuyor. Yazıda yurttaşlık eğitimi ve aktif vatandaşlık, kamu yönetimi eğitimiyle birlikte geliştirilmesi gereken önemli bileşenler olarak sunuluyor. Yazar, Türkiye’de kamu yönetimi araştırmalarının politika tasarımı süreçlerine ve kamu hizmetlerinin niteliğinin artırılmasına katkı sunma yönünün geliştirilmeye açık olduğuna dikkat çekiyor.

* Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Samsun, nekeskin@omu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-6027-5047>.

Geliş/Submitted: 09.05.2024 | **Kabul/Accepted:** 18.06.2024

Atıf/Cite: Keskin, N.E. (2024). Kamu Yönetimi Neden Önemlidir?. Publicus, (1). 55-78.

Anahtar Kelimeler: Kamu Yönetimi, Kamu Hizmeti, Kamu Personeli, Kamusal Değerler, Yurttaş Eğitimi

Abstract

Public administration is a whole consisted of its structure, policy, practice, personnel, budget, audit, education and research components. This article aims to examine public administration in Turkey with its education and research dimensions. The article analyses public administration education at undergraduate and graduate levels, education programs for public personnel and executive, civic education and research on public administration. The article examines several theoretical approaches in the field of public administration with a particular focus on the United States, on federal public services and bureaucracy.

This article argues that in the case of Turkey, the contribution of public administration education and research to increasing the quality of public services, the employment of public personnel with a scientific perspective on the administration of society, and the inclusion of those equipped with public administration knowledge at senior and mid-level administration levels requires a development. While drawing attention to the importance of public administration education programs to build solid and permanent bridges to all schools where public service officers are trained, it is stated that public administration education is also necessary for other professions such as lawyers, engineers, teachers, social workers and health workers in the public sector.

The article argues that the trainings of public administrators should be designed to include fundamental values such as individual initiative, personal competence and honesty, responsibility, coordination, financial control, leadership, sensitivity, fairness and morality. The article argues that civic education and active citizenship as important components that need to be developed along with public administration education. This study emphasizes that there is still a room for improvement in terms of the contribution of public administration research in Turkey to policy design processes and improving the quality of public services.

Keywords: Public Administration, Public Service, Public Personnel, Public Values, Civic Education

Giriş

Türkiye’de kamu yönetimi alanında eğitim, bilimsel araştırma, danışmanlık ve mesleki dayanışma kapsamında faaliyet göstermek amacıyla 2022 yılında bir dernek kuruldu: *Kamu Yönetimi Derneği*. Akademisyenleri, doktora öğrencilerini, araştırmacıları ve kamu personelinin çatısı altında bir araya getiren dernek, kısa süre içinde bireysel çabaların kolektif bir güce dönüşmesini sağladı. Kurucuları arasında yer aldığım Kamu Yönetimi Derneği, Türkiye’de kamu yönetimi eğitimini, araştırmalarını ve uygulamalarını geliştirmeyi hedefliyor. Peki neden?

Toplumun yönetimi her çağda önemliydi, bugün de önemini koruyor. Modern devlette insan yaşamını, toplumu ve siyasal iktidarı kuşatan her şeyin kamu yönetimiyle ilgili olduğunu söyleyebiliriz. Toplumların refahı ve mutluluğu nasıl bir yönetime maruz kaldıklarıyla ilgilidir. Gelecek nesillerin nasıl bir yaşam sürecekları, haklarının bugünden gözetilmesiyle ilgilidir. Yaşadığımız ya da uzaktan kahrolarak seyretmek durumunda kaldığımız her felaket “başka türlü yönetmek mümkün mü?” sorusunu gündeme taşımaya devam ettiği için kamu yönetimi önemlidir. Günümüzde gelirin eşitsiz dağılımıyla birlikte yoksulluğun derinleşmesi ve fırsat eşitliğinin yok olup gitmesi, otoriterleşme, demokratik değerlerin aşınması, göç hareketleri, salgın hastalıklar, iklim değişikliği, kıtlık, gıda krizi, yapay zekânın gelişmesiyle gelen değişimler ve belirsizliklerin artması toplumsal ihtiyaçları çeşitlendiriyor. Böyle bir ortamda kamu yönetimi eğitimine ve araştırmalarına belki tarihte hiç olmadığı kadar ihtiyacımız bulunuyor.

Kamu yönetimi, yapı, politika, uygulama, personel, bütçe, denetim, eğitim ve araştırma parçalarıyla bir bütündür. Bu yazıda, kamu yönetiminin neden önemli olduğunu açıklamaya çalışırken, Türkiye’de kamu yönetimini “eğitim” ve “araştırma” boyutlarıyla tartışmaya açmayı istiyorum. Bu amaçla lisans ve lisansüstü düzeylerde kamu yönetimi eğitimi, kamu personelinin eğitimi, kamu yöneticilerinin

eğitimi, yurttaşların eğitimi ve kamu yönetimi araştırmaları çerçevesinde bir değerlendirme yapıyorum. Bununla birlikte her başlıkta geliştirilmesi gereken alanları da saptamaya çalışıyorum. Düşüncelerimi dile getirirken, gerek duyduğum yerlerde, bakışımın şekillenmesinde etkisi olan kamu yönetimi yazarlarının görüşlerine de başvuruyorum. Ayrıca son yıllarda özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde federal kamu hizmetleri ve bürokrasi üzerine yapılan kimi değerlendirmeleri destekleyici görüş sunmaları gerekçesiyle bu tartışmaya dahil etmeyi faydalı buluyorum.

Fukuyama'nın Çağrısı

Akademik kariyerine uluslararası ilişkiler alanında uzmanlaşmış bir siyaset bilimci olarak başlayan ve tezini Sovyetlerin Orta Doğu'ya müdahale tehditleri üzerine yazan Stanford Üniversitesi profesörü Francis Fukuyama'nın Nisan 2024'te peş peşe iki önemli yazısı yayımlandı. Bunlardan ilki "Neden Kamu Yönetimi?", ikincisi ise "Başarısız Devletler ve Başarısız Siyaset: Kamu Yönetimi Araştırmaları İçin Bir Çağrı" başlığını taşıyordu (Fukuyama, 2024a, 2024b). Başlıkları farklı olsa da iki yazının birbiriyle hemen hemen aynı içeriğe sahip olduğunu belirtelim. Fukuyama, 12 Nisan 2024'te Amerikan Kamu Yönetimi Derneği'nden (American Society for Public Administration – ASPA) karşılaştırmalı ve uluslararası yönetim alanında *Fred Riggs Yaşam Boyu Başarı Ödülü*'nü aldı. "Neden Kamu Yönetimi" başlıklı görüş yazısı bu ödülü almadan kısa bir süre önce *American Purpose*'da yayımlandı (Fukuyama, 2024a). Bu ödülü almaktan onur duyduğunu belirten Fukuyama, siyaset bilimi eğitimi aldığı ve bu alanda istihdam edildiği halde kamu yönetiminin son yirmi beş yılda hem akademik araştırmalarının odağı hem de kendisi için siyasi aktivizm alanı haline geldiğini belirtiyor. 11 Eylül saldırıları ve ardından ABD'nin Afganistan ve Irak'ı işgal etmesinden sonra kamu yönetimine yöneldiğini söyleyen Fukuyama'ya göre hem Afganistan'da hem de Irak'ta ABD işgalini planlayanlar, tıpkı 1989'dan sonra Doğu Avrupa'da olduğu gibi, otokrasiden işleyen demokrasiye nispeten hızlı

ve sorunsuz geçiş bekliyorlardı, ancak bunun yerine her iki ülkede de devlet otoritesinin çöktüğü ve geride büyük bir güç boşluğu ile herkesin herkese karşı savaştığı kaotik bir ortamın oluştuğu görüldü. Amerikalıların demokratik kurumların yaratılmasına yardımcı olmaları bekleniyordu; ancak bunu yapabilmeleri için temel düzeni sağlayabilecek bir devletin olması gerekiyordu.

Fukuyama bu dönemi bir siyaset bilimci gözüyle değerlendirdiğinde, ABD dış politikasının bu sorunu üzerinde düşünürken, kendi alanı olan siyaset bilimi disiplininin, devletlerin nasıl ortaya çıktığını açıklamaya çok az yardımcı olduğunu fark ettiğini söylüyor. Siyaset bilimi alanı devletlerin var olduğunu varsaymıştı; özellikle o zamanlar hâkim olan rasyonel tercih geleneğindeki Amerikalı akademisyenler için asıl sorun devletin gücünün nasıl sınırlandırılacağıydı. Fukuyama, 2000'lerin başında siyaset bilimde devlet oluşumuna ilişkin neredeyse hiçbir literatür bulunmadığını, bunun için antropolojiye ya da tarihe gitmek gerektiğini söylüyor. Irak işgalinin ardından, Dünya Bankası ve Avustralya Kalkınma Ajansı adına Melanezya'daki (Doğu Timor, Papua Yeni Gine ve Solomon Adaları) yönetim programlarını inceleyen Fukuyama, bu çalışmanın da kendisi için ufuk açıcı olduğunu belirtiyor. Fukuyama, kamu yönetimine yönelişinin bu küresel ortamda gerçekleştiğini açıklıyor.

Uluslararası düzen ve güvenliğin tamamen kendi topraklarında terörizmi kontrol edebilen veya yüksek düzeyde yolsuzluk olmadan temel kamu hizmetlerini sağlayabilen yetenekli devletlerin varlığına dayandığına dikkat çeken Fukuyama, mevcut akademik literatürle ilgili tatminsizliğinin kendisini devlet üzerine bir dizi yazı yazmaya yönelttiğini ifade ediyor: *Devlet İnşası* (2004), *Ulus-İnşası* (2006), *Siyasal Düzenin Kökenleri* (2011) ve *Siyasi Çürüme* (2014). Fukuyama, akademik ilgisinin son on yılda Amerika Birleşik Devletleri'ndeki kamu yönetimine odaklanmaya doğru kaydığını belirtiyor.

Profesyonel bürokrasileri, “seçilmiş yetkililerin potansiyel beceriksizliğine ve yolsuzluklarına karşı bir siper” olarak tanımlayan Fukuyama (2024a), kamu yönetiminin veya bürokrasinin işleyişinin günümüz modern devletinin en önemli yönlerinden biri olduğunu vurguluyor: “Devletten gerçekleştirmesi beklenen görevlerin karmaşıklığı göz önüne alındığında, modern hükümette uzman kurumlara önemli miktarda yetki devredilmesinden kaçınmanın bir yolu yoktur. Yetkin bürokratlara daha az değil, daha fazla yetki devretmeye ihtiyacımız var. Üstelik profesyonel bir bürokrasi, kendileri de beceriksiz, yozlaşmış veya dış etkilerin etkisi altında olan seçilmiş yöneticilerin gücü üzerinde önemli bir denetim sağlar.”

Fukuyama, neden kamu yönetimi sorusuna yanıt verip, kamu yönetimi araştırmalarına çağrı yaparken kendi ülkesinin gerçeklerinden hareket ediyor. Yazar, Trump yönetiminin en yıkıcı miraslarından birinin, profesyonel devlet memurlarının yerine Başkana siyasi bağlılıkları nedeniyle seçilen beceriksiz veya kendi çıkarlarına hizmet eden atamalarla kalıcı bürokrasiyi siyasallaştırma ve zayıflatma yönündeki sayısız çabaları olduğuna dikkat çekiyor. Bu sürecin Michael Lewis'in Obama'dan Trump'a geçişle ilgili 2018 tarihli kitabı *Beşinci Risk*'te acı verici ayrıntılarla anlatıldığını belirtiyor. Fukuyama (2024a), siyaset kurumunun kalıcı, profesyonel, partizan olmayan bir bürokrasinin net tavsiyelerini almasının gerekli olduğunu vurguluyor. Fukuyama'ya göre, Coronavirüs salgını birçok Amerikalıya ABD'nin neden yetkin profesyonellerden oluşan kalıcı bir bürokrasiye ihtiyaç duyduğunu göstermiştir. Fukuyama (2024c), yine Nisan 2024'te yayımlanan “Kamu Hizmetine Dair” başlıklı yazısında şöyle demektedir: “Kamu hizmetinin bir kez daha soğukkanlı ve onurlu hale geldiği bir kültürel devrime ihtiyacımız var; sadece askerlik hizmeti değil, aynı zamanda en mütevazı devlet kurumlarında çalışmak.” Fukuyama, Trump'ın saldırdığı devletin, işleyen hiçbir demokrasinin onsuz yapamayacağı, yeterlilik ve profesyonellik temeli üzerine inşa edilmiş modern devletten başka bir şey olmadığını söylüyor.

Fukuyama'nın uluslararası siyasetten Amerikan kamu yönetimine kayan akademik yolculuğu ve Trump yönetimi sonrası ABD'de siyaset-bürokrasi ilişkisi üzerine düşünceleri kamu yönetiminin neden önemli olduğu sorusuna güçlü bir yanıt teşkil ediyor. Bu yanıt ışığında akademik bir disiplin olarak kamu yönetimiyle ilgilenen herkes, dünyanın neresinde olursa olsun, dönüp kendi ülkesine bakacak ve o ülkede kamu yönetiminin hâlini ve koşullarını düşünecektir. Daha önce de vurguladığım gibi kamu yönetimi, yapı, politika, uygulama, personel, bütçe, denetim, eğitim ve araştırma parçalarıyla bir bütündür. Ben bu bütünün iki bileşenine odaklanıp, bunlar üzerine düşünmek istiyorum: Eğitim ve araştırma. Bu yazı Türkiye'de kamu yönetimi eğitimi ve araştırmalarının mevcut durumunu ve geliştirilmeye açık yönlerini ortaya koymayı amaçlıyor.

Lisans Eğitimi

Kamu yönetimi öğrenmeye otuz yıl önce 1993 yılında başladım. İnternetin bir terim olarak bile lügatimizde yer almadığı, bilgisayarla henüz tanışmadığımız, her türlü bilgiye kitap, dergi ve gazete gibi basılı kaynaklar veya iki kanallı devlet televizyonu (TRT-1 ve TRT-2) aracılığıyla ulaşabildiğimiz bir dönemden söz ediyorum. Basılı kaynaklarda ya da televizyon haberlerinde üniversite tercihlerine ilişkin bilgilendirici-yönlendirici herhangi bir haberin yer almadığını hatırlıyorum. Bugünle kıyaslayacak olursak üniversite sınavına girerken bölüm tercihini neye göre nasıl yaptığımız sorusuna yanıt bulmak zorlaşıyor. O dönemde tercihlerimizi sınava girmeden önce yapıyoruz; kamu yönetimi bölümlerinin adına henüz “siyaset bilimi” eklenmemiş, tüm İİBF/SBF bölümleri içinde en yüksek puanla öğrenci alan bölüm her üniversitede kamu yönetimi, örneğin Ankara Üniversitesi SBF Kamu Yönetimi Bölümü'nün taban puanı 1990'ların başında ülkedeki tüm hukuk fakültelerinden daha yüksek. Bugünden geriye bakınca kendi hikayemde kamu yönetimi öğrenmeye ilk adımı henüz piyasa sistemine tam entegrasyonun sağlanmadığı, Türkiye koşullarında bir tür geçiş ekonomisinin (karma ekonomiden serbest

piyasaya) geçerli olduğu ve kamu yönetimi lisans öğreniminin yüksek ilgi gördüğü bir dönemde attığımızı görüyorum. Otuz yıl önce kamu yönetimi bölümü mezunları kamuda uzman, müfettiş veya yöneticilik sınavlarına yöneliyorlardı. Günümüzde, kamu yönetiminde görev almak -iş güvencesi nedeniyle- cazibesini korumakla beraber, aynı puan türünde sınava girenler arasında tercihin öncelikle hukuk fakültelerine ve psikoloji gibi bölümlere yöneldiğini görüyoruz.

Yükseköğretim Program Atlası 2023 yılı verilerine göre Türkiye’de 154 üniversitede “Kamu Yönetimi” veya “Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi” adıyla örgün eğitim veren lisans programı bulunmaktadır. Bu programların 103’ü devlet üniversitesi, 51’i vakıf üniversiteleri çatısı altındadır. Devlet üniversitelerinin 31’inde ikinci öğretim, 4’ünde açık öğretim, 2’sinde ise uzaktan eğitim yoluyla lisans düzeyinde kamu yönetimi eğitimi verilmektedir. Örgün ve uzaktan eğitim programlarında kontenjan istatistiklerini incelediğimizde her yıl 12.515 kontenjan ayrıldığı, bu kontenjanlara 12.258 öğrencinin yerleştiği görülmektedir (Tablo-1).

Tablo-1: Kontenjan ve Yerleşme İstatistikleri (2023)

Program	Örgün	Yerleşen	Açıköğretim	Yerleşen	Toplam Yerleşen
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	8119 (877’si vakıf)	7900	1420	1420	9320
Kamu Yönetimi	2344 (68’i vakıf)	2308	630	630	2938
Toplam	10.463	10.208	2050	2050	12.258

Kaynak: Yükseköğretim Program Atlası

Bölümlerin tanıtım yazılarında “kamuda ve özel sektörde çalışabilecek nitelikte üst ve orta düzey yöneticiler yetiştirme” amacı ilk sırada yer almaktadır. Ne var ki kamu yönetimi bölümlerinden üst ve orta düzey yöneticiliğe uzanan köprülerin sayısı azdır. Yöneticilik için

resmettiğimiz bu tablo kamu hizmetine giriş için de geçerlidir. Kamu yönetimi pek çok kaynakta “memurları kamu hizmetinde çalışmaya hazırlayan akademik bir disiplin” olarak tanımlanır. Ancak yine Türkiye gerçeğine döndüğümüzde kamu yönetimi bölümlerinden memuriyete uzanan bir yolun bulunmadığı görülür. Kamu personeli sınavlarına veya kurum sınavlarına başvuru süreçlerinde kamu yönetimi bölümlerinden mezun olanlar için herhangi bir özel koşul tanımlanmamıştır. Üstelik tarihsel olarak ve de görevin niteliği gereği doğrudan kamu yönetimiyle ilgili olan kaymakamlık mesleğine giriş de günümüzde pek çok bölümün mezunlarına açılmış durumdadır.²

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü’nün tanıtım yazısında şu cümle yer alıyor: “Bu eğitimi alan öğrenciler kamu kurumlarında ve özel sektörde bir yöneticinin ihtiyaç duyacağı bilgi ve becerilerle donatılırlar; iktisadi, toplumsal, siyasal ve yönetsel konularda bilimsel bakış açısı kazanırlar.” On altı yıldır bu bölümde çalışıyorum ve kamu yönetimiyle ilgili dersler veriyorum. Şunu gönül rahatlığıyla söyleyebilirim; dört yıllık lisans eğitimi sonunda öğrencilerimiz toplumun yönetimiyle ilgili bilimsel bir bakış kazanıyor ve gelişime açık yeteneklerle mezun oluyorlar. Bu durumun ülkemizdeki pek çok kamu yönetimi bölümü için de geçerli olduğunu gözlemliyorum. Ancak kamu yönetimi bölümlerinde verilen eğitim uygulamadaki kamu yönetimiyle sınırlı düzeyde buluşabiliyor. Dört yıl boyunca multidisipliner bir eğitim programıyla kamu yönetimi öğrencileri kamu hizmeti ve kamu politikası odaklı bir formasyon

² 2022 yılı Kaymakam Adaylığı Sınav İlanı: “Yurt içindeki üniversitelerin veya diploma denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından onaylanmış olmak kaydıyla yabancı üniversitelerin en az dört yıllık lisans eğitimi veren fakültelerinin uluslararası ilişkiler, siyaset bilimi, kamu yönetimi, iktisat, işletme, maliye ve finans, sosyoloji, halkla ilişkiler ve tanıtım, psikoloji bölümlerinden veya bu bölümlerden herhangi birinin müfredatında yer alan derslerin en az yüzde seksenine sahip olan diğer bölümlerden ya da hukuk fakültelerinden mezun olmak veya; Üniversitelerin sosyal bilimler, mühendislik fakülteleri ile tarih bölümlerinde en az dört yıllık lisans eğitimi yapmış ve uluslararası ilişkiler, siyaset bilimi, kamu yönetimi, hukuk ve iktisat alanlarında lisansüstü eğitim yapmış olmak.” (icisleri.gov.tr, 2022).

kazanırken, bu formasyonla uzaktan yakından ilgisi olmayan bölümlerin mezunları kamu görevine giriyor, üst ve orta düzey yöneticiliklere atanabiliyor.

Lisans eğitimiyle ilgili meselenin açısını biraz daha genişletecek olursak bu değerlendirmeye seçilmiş kamu görevlilerini de dahil edebiliriz. Genel olarak öğrenciler kamu yönetimi bölümlerini tercih ederken “siyaset bilimi”nin cazibesine kapılıyorlar. Bu nedenle olsa gerek 2000’li yılların başına kadar lisans programlarının adı “kamu yönetimi” iken, bu tarihten sonra başına “siyaset bilimi” eki getirildi. Öğrencilerin siyaset bilimini/siyaseti çekici bulmaları tercihlerinde belirleyicidir, ayrıca lisans eğitimleri sırasında da siyaset bilimiyle ilgili derslere yoğun ilgi gösterdikleri görülmektedir. Ancak günün sonunda bölümlerimizden siyasal seçimlere uzanan köprülerin sayısı daha da azdır. Öğrencilerimiz mezun olduklarında siyasetçi olmak istemezler, yerel siyaset ya da ulusal siyaset mekanizmalarında çok az kamu yönetimi bölümü mezunu görebiliriz, aday adaylığını açıklayan, adaylığı ilan edilen ve seçilen isimlerin arasında da kamu yönetimi mezunlarını nadiren buluruz.

Louis Brownlow (1945, s. 191), “Kamu Yönetimi Sanatı ve Bilimi” başlıklı eserinde bu “çekici olma” meselesini şöyle ifade etmişti: “Bana göre kamu yönetimi dünyadaki en önemli şeylerden biri, ama çok az albenisi var.” Francis Fukuyama (2024a) da yukarıda değindiğimiz yazısında vatandaşların yalnızca birkaç yılda bir oy verdiklerini, ancak polisler, öğretmenler, doktorlar, hemşireler, vergi denetmenleri ve daha büyük bir kamu yönetimi sisteminin parçası olan diğer birçok bürokratla sürekli iletişim halinde olduklarını vurgular. Ancak buna rağmen yine de sınıfta “kamu yönetimi” kelimesini söylediğinizde öğrencilerin telefonlarına, bilgisayarlarına bakmaya başlayacaklarını veya uykuya dalacaklarını söyler. Türkiye’de de öğrencilerin, en azından lisans öğrencilerinin, benzer bir tutuma sahip olduklarını gözlemliyorum. Belki de kamu yönetimi düşünce akımlarından çok hayatla ilgilendiği, kuramların yerine gerçek sorunları yerleştirdiği için

cazibesini kaybediyor. Gündelik, sıradan hayatlarımızda ne varsa kamu yönetimi de bu somutluğu taşıyor. Soyutlama, entelektüel açıdan daha cazip bulunurken, gerçek ve somut sorunlar öğrencilerin ilgisini çekmiyor. Uygarlık tarihi boyunca insan düşüncesinin gerçek yaşamı anlama ve açıklama uğraşından kaynaklandığı bilinmiyor belki de.

Kamu yönetimini lisans eğitimi boyutuyla ele aldığımızda göz ardı edilmemesi gereken iki hususa daha dikkat çekmek istiyorum. Bunlardan ilki programlara öğrenci alımı, ikincisi ise verilen eğitimin niteliği. Öğrenci alımı merkezi seçme sınavı, yabancı uyruklu öğrenci sınavı ve Türkiye bursları³ kapsamında yapılmaktadır. Merkezi seçme sınavında öğrencilerin üniversite tercihleri üç büyükşehir (Ankara, İstanbul, İzmir), “öğrenci şehri” olarak ünlenen Eskişehir, deniz kıyısında yer alan şehirler ve “aileye yakın şehir” izleğini takip etmektedir. Bu izlek kamu yönetimi bölümlerinin tercih edilme durumunu da belirlemektedir. Dolayısıyla Türkiye’de kamu yönetimi bölümünü tercih ederek yerleşen öğrencilerin yerleşme puanları, geldikleri lise türleri, yabancı dil seviyeleri, çalışma disiplinleri, öğrenme yeterlilikleri ve ilgileri bu tercih örüntüsü içinde sıralanmaktadır. Bölüme yerleşen öğrencilerin profili ile bölümde verilen eğitimin niteliği arasında da çoğu yerde göz ardı edilemeyecek bir açığı bulunmaktadır. Öğretim kadrosu ve araştırma altyapısı güçlü, yenilikçi yöntemlerle gelişime açık ve motivasyonu yüksek olan bölümler merkezi seçme sınavının tercih örüntüsünde gerilerde yer alabilirken, öğretim kadrosu ve araştırma altyapısı yetersiz olan kimi bölümler tercih örüntüsünde öne çıkabilmektedir. Her iki durumda da

³ Türkiye Bursları, Türkiye Cumhuriyeti’nin uluslararası öğrencilere yönelik yürütmekte olduğu, kamu kaynaklı yükseköğrenim burs programıdır. Türkiye’nin sağladığı yükseköğrenim burs programları 2012 yılında “Türkiye Bursları” adıyla markalaşmış ve çalışmalar Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı’nın (YTB) koordinasyonunda yürütülmeye başlanmıştır. Bu kapsamda her yıl yaklaşık 5000 uluslararası öğrenciye burs verilmektedir. Değerlendirme ve seçim süreci için (bkz. ytb.gov.tr). Gerek YÖS’le gerek Türkiye Bursları kapsamında alınan uluslararası öğrencilerin mezun olduktan sonra ülkelerindeki istihdam süreçleri izlenmemektedir.

bölüme gelen öğrencilerle bölümün sunduğu olanaklar arasında derin uyumsuzluk görülmektedir.

Toparlayacak olursak Türkiye’de lisans düzeyinde kamu yönetimi eğitiminin kamu hizmetlerinin niteliğinin artırılmasına, toplumun yönetimiyle ilgili bilimsel bakışa sahip kamu personelinin istihdamına, üst ve orta düzey yöneticilik kademelerinde kamu yönetimi bilgisiyle donanmış olanların yer almasına katkısı ya hiç yoktur ya da oldukça sınırlıdır. Bölümlerimizde verdiğimiz eğitimin iyi vatandaşlar ve iyi insanlar yetiştirmeye katkısının büyük olduğunu umalım. Belki bu da yeterlidir.

Lisansüstü Eğitim

Günümüzde yükseköğretim sistemi içinde kamu yönetimi lisans programı bulunan üniversitelerin çoğunda tezli ve tezsiz yüksek lisans ile doktora programlarına da öğrenci alınmaktadır. Programların adı, türü, kontenjanı, mezun sayısı gibi bilgiler her üniversitenin kendi bünyesinde bulunan enstitüler tarafından derlenmektedir. Dolayısıyla YÖK’ün lisans ve ön lisans programları için yayınladığı YÖK ATLAS benzeri bir merkezi bilgi sistemi lisansüstü eğitim programları için henüz bulunmamaktadır. Lisansüstü programların müfredatları ve ders içerikleri akademik kadronun sayısına, eğitimlerine, uzmanlık alanlarına ve araştırma gündemlerine göre üniversiteden üniversiteye farklılık göstermektedir.

Öğrencilerin kamu yönetiminde yüksek lisans ve doktora eğitimine yönelmelerinin başlıca nedeni akademisyen olmaktır. Dolayısıyla lisansüstü programlar, öncelikle kamu yönetimi alanında araştırmacı ve öğretim üyesi kadrosunu yetiştirmektedir. Ayrıca öğrenciler çalıştığı kurumda yükselmek, kamu yönetimine ilgi duymak, koşullarını sağladığı herhangi bir lisansüstü programda eğitime devam etmek gibi nedenlerle de bu alanda lisansüstü eğitime yönelmektedir.

Öte yandan bu programlar, plansız biçimde ve sınırlı düzeyde de olsa, kamu personelinin eğitimine katkı sunmaktadır. Çalışanlarını üniversitelerle imzalanan protokoller kapsamında tezsiz yüksek lisans eğitime yönlendiren kurumlar bulunmakla birlikte, bunlar ilgili kurumların yöneticilerinin inisiyatifine bağlı olarak değişim göstermekte ve bir ihtiyaç analizine dayalı olarak kurgulanmadığı gibi sistematik bir planlamanın parçası olarak da işlememektedir.

Sonuç olarak, kamu yönetiminde lisansüstü eğitim süreçlerinin kamu yönetimi araştırmalarına ve uygulamasına katkısı tanımlı değildir, izlenmemektedir. Kamu yönetimi alanında araştırma ve eğitim süreçlerinin bütünleştirilmesi, araştırmaların metodolojik olarak güçlendirilmesi, araştırma sonuçlarının politika tasarlama, uygulama, değerlendirme süreçlerini beslemesi, lisansüstü eğitimin kurum içi yükselmelerde ve yönetici atamalarında dikkate alınması geliştirilmeye açıktır.

Kamu Personelinin Eğitimi

“Siyasetçiler bebekleri öpmeyi öğrendi, memurlar her gün çocuk bezi değiştiriyor.” (Raadschelders, 2018a).

Türkiye’de seçmenler, 2024 yılında Mart ayının son günü yerel düzeyde kamu görevlilerini belirlemek için seçime gitti. Nisan ayının ilk gününe uyandığımızda yaşadığımız yerleşim yerlerinde beş yıl boyunca bizim adımıza karar verecek kadroların kimlerden oluşacağı belli olmuştu. Seçim sonuçlarının kesinleşmesi ve belediye başkanlarının mazbatalarını alıp göreve başlamaları Nisan ayının ilk haftasının sonuna doğru gerçekleşti. Sonraki birkaç gün içinde seçimden zaferle ayrılan herkes makamına, odasına, meclisteki koltuğuna yerleşti. Bu satırların kaleme alındığı günlerde mahalli idareler seçiminin üstünden tam bir ay geçmiş bulunuyor. Türkiye’nin irili ufaklı her belediyesinde ilk gün başlayan yoğun tebrik ve ziyaret trafiği siyasetin dinamiklerini temsil ederken, belediye teşkilatının farklı birimlerinde insanlar kamu hizmetlerinin aksamadan sürmesi

için sessizce çalışmaya devam ediyor. Seçim sonucunda birçok belediyede siyasi dengeler alt üst olup, aktörler değişmiş olsa da seçimden sonraki günün sabahında sokağımızdaki çöpler toplandı, musluktan akan suyun rutin kontrolleri yapıldı, şehirde bizi bir yerden öteki yere taşıyan otobüs aynı saatte aynı duraktan kalktı. Kamu personeli bugünden yarına hazırlanıp gündelik hayatın akıp gitmesini sağladı ve idarenin çarkları durmadı. Çarkların dönmesi, kamu yönetimi veya bürokrasinin işleyişi, günümüz modern toplumlarının en önemli yönlerinden biridir. Bu önemi, Woodrow Wilson (1887, s. 48) meşhur makalesinde “bir anayasayı uygulamak, yeni bir anayasa yapmaktan daha zordur” değerlendirmesiyle vurgulamıştı. Leonard D. White (1926, s. 71) ise kamu hizmetini “su yoluyla bulaşan hastalıkların kontrolü hakkında her şeye vakıf bir çalışanın, buğdayda sürme hastalığı hakkında mevcut bilgilerin tüm içeriğini haiz bir başkasının ve milli parkların giderleri konusunda her soruya cevap veren bir diğerinin varlığıyla keşfederek” anlayabileceğimizi söylemişti.

Bu yazının başlangıcında kamu hizmeti ve bürokrasinin etkisine ilişkin düşüncelerine yer verdiğimiz Fukuyama’nın yalnız olmadığını görüyoruz. Son kitaplarından birinde kamu yönetimi kavramını disiplinlerarası bir bakışla incelemeyi seçen ve insanlık tarihinde “hükümet etme/yönetme” olgusunun izini süren Jos Raadschelders (2020, s. 188-201) da benzer bir vurgu yapmaktadır: “Kamu sektörünün özel çıkarların etkisine karşı en savunmasız olan kısmı siyasettir ve özellikle siyasete talip olan ve seçilenlerdir. Tarihsel olarak, siyasetin ekonomi üzerinde bir etkisi olsa da bugün ekonominin ve özellikle büyük işletmelerin siyaset üzerinde giderek daha fazla bir etkisi olduğu görülüyor. Bu, ülkeden ülkeye değişir ve Amerika Birleşik Devletleri’nde oldukça belirgindir. Ancak, genel olarak, tüm demokratik sistemlerde 1960’ların sonlarından bu yana hükümete olan güven azalmaktadır ve demokrasilerin fiilen çalışmasını sağlayan şey kariyer memurlarıdır.” Kariyer memurlarını, “görevlerini genel olarak vatandaşın çıkarları adına yerine getiren özverili memurlar” olarak

tanımlayan Raadschelders, mevzuatın, çalıştıkları politika alanında ilgili eğitim ve deneyime sahip kariyer memurları tarafından hazırlandığını vurguluyor.

Yasa koyucuların düzenlemeye tabi olan her şey hakkında ayrıntılı bilgiye sahip olmalarını ve karar vermelerini beklememeliyiz ve kesinlikle hükümet adına yapılan her şeyi etkili bir şekilde denetlemelerini de bekleyemeyiz. Cephedeki bürokratlar (Lipsky 1980) ve politika bürokratları (Page ve Jenkins, 2005) bugün hükümet için vazgeçilmezdir. Ama kime ya da neye hizmet ediyorlar? Amerikalı kamu yönetimi uzmanı Dwight Waldo, verdiği derslerden birinde, kariyer memurlarının 12 etik yükümlülüğünü listeler (1980, s. 103-106). Liste, kariyer memurunun pozisyonunun ne kadar zorlu hale geldiğini gösteriyor, çünkü anayasaya bağlılıktan tarafsızlığa pek çok konuya sadakat içeriyor.

Birleşmiş Milletler (BM), 2002'den bu yana her yıl 23 Haziran'ı *Kamu Hizmeti Günü* olarak kutluyor (UN, 2024). BM, bu kutlamayla kamu hizmetinin kalkınma sürecine katkısını vurgulamayı, kamu personelinin çalışmalarının değerini anlamayı ve gençleri kamu yönetiminde kariyer yapmaya teşvik etmeyi amaçlıyor. BM, 2003 yılından başlayarak her yıl düzenlediği *Kamu Hizmeti Ödülleri* aracılığıyla da dünya genelinde etkili ve sorumlu bir kamu yönetimine öncülük eden kamu kurumlarının yaratıcı çalışmalarını ve katkılarını görünür kılmayı hedefliyor.

Eşitlik ve adaletin sağlanması, yaşamın iyileştirilmesi, doğanın, insan haklarının ve gelecek nesillerin korunması, kamu hizmetlerinin niteliğiyle ilgilidir. Yaşam hakkı, eğitim hakkı, sağlık hakkı, konut hakkı, su hakkı, çalışma hakkı başta olmak üzere insan haklarının gerçekleşmesinde kamu hizmetleri vazgeçilemez öneme sahiptir. Hizmetin başarısı kamu istihdamında liyakate, liyakatin temeli kamu görevlisi adaylarına sunulan eğitimin niteliğine bağlıdır. Kamu görevlileri değerler ve başarılması gereken işler bakımından toplumsal eşitliğe ve iyi yönetim ilkelerine bağlı olmalıdır. Kamu yönetimi,

günümüzün en önemli alanlarından biridir ve bu alandaki gerileme kamu hizmetlerindeki gerilemenin temel nedenidir. Bu nedenle kamu yönetimi eğitim programlarının, kamu görevlilerinin yetiştirildiği tüm okullara sağlam ve kalıcı köprüler kurması önem taşımaktadır. Kamu yönetimi eğitimi, kamuda çalışan avukatlar, mühendisler, öğretmenler, sosyal hizmet uzmanları, sağlık çalışanları için de gereklidir.

Türkiye’de merkezi ve yerel düzeyde görev yapan kamu personeli için hizmet-içi eğitimler tasarlamak, bu eğitimleri uygulamak, eğitim sürecini değerlendirmek ve geliştirmekle görevli herhangi bir kurum bulunmamaktadır. Personelin eğitimi, kurumların kendisine bırakılmıştır. Bu kapsamdaki eğitim programları, personel daire başkanlıkları veya insan kaynakları birimleri tarafından kurgulanmakta ve uygulanmaktadır. Bu eğitim programlarında kamu yönetimi, kamu hizmeti, kamu yararı, kamu politikası, katılımcı ve demokratik yönetim, duyarlılık, kapsayıcılık, adalet ve eşitlik, iyi yönetim gibi konular yer bulamamaktadır. Oysa kamu görevine giren atanmış ve seçilmiş herkesin topluma hizmet etmenin gereklilikleri ve sorumlulukları hakkında bilgi sahibi olması gerekir.

Son yıllarda, Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi “Nitelikli Eğitim, Sınırsız Erişim” sloganıyla Uzaktan Eğitim Kapısı adı verilen dijital platform üzerinden kamu çalışanlarına yönelik online eğitimler sunmaktadır (uzaktanegitimkapisi.cbiko.gov.tr, 2024). Ana sayfada 36 binden fazla eğitim materyalinin bulunduğu ve 2 milyon 600 bin personelin bu platform üzerinden eğitim aldığı bilgisi dikkat çekmektedir.⁴ Dijital eğitim platformuna merkezi kamu kurumlarının

⁴ *Aday Memur Temel Eğitim Programı* kapsamında şu dersler yer almaktadır: Genel Olarak Devlet Teşkilatı, İnsan Hakları, Dosyalama Usulleri, Devlet Memurları Kanunu, Resmi Yazışma Usul ve Esasları, Milli Güvenlik Bilgileri, Halkla İlişkiler, Türkçe Dil Bilgisi Kuralları, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Devlet Malını Koruma ve Tasarruf Tedbirleri, İletişim (Haberleşme), Gizlilik ve Gizliliğin Önemi, Atatürk İlke ve İnkılapları.

Aday Memur Hazırlayıcı Eğitim Programı kapsamında ise şu derslere yer verilmiştir: Kamu Etiği ve Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri, 2914 sayılı Yükseköğretim

yanı sıra iki üniversiteden katkı alınmıştır: Marmara Üniversitesi ve Anadolu Üniversitesi. Bu platform üzerinden aday memurlar için düzenlenen temel ve hazırlayıcı eğitim programı ile kurumsal düzeyde sunulan hizmet-içi eğitim programları kapsam, içerik ve etki bakımından geliştirilmeye açıktır. Dolayısıyla Türkiye’de kamu personeli için kamu yönetimi eğitimi müfredatının planlanması ve uygulanması önemli bir ihtiyaçtır.

Yöneticilerin Eğitimi

Türkiye’de kamu yöneticilerinin yetiştirilmesi söz konusu olduğunda yönetici adaylarına veya mevcut yöneticilere eğitim veren akademi veya enstitü benzeri merkezi bir eğitim kurumu bulunmamaktadır. Kamu personelinin özellikle yöneticilik eğitimi almak üzere bizzat kurumlarının izni ile gönderildikleri Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi’nin 2018 yılında kapatılmasıyla ortaya çıkan boşluk, bakanlıklar veya bağlı kuruluşlar tarafından kendi personeline yönelik düzenlenen eğitimlerle doldurulmaya çalışılmaktadır. Günümüzde Türkiye’de kamu yöneticilerinin yetiştirilmesi ve eğitimi çok parçalı ve dağınık bir görünüm arz etmektedir (Göksu, 2024). Ülkemizde bazı meslek mensuplarının (mülki idare amirlerinin, askeri yöneticilerin, diplomatik kariyer memurlarının, maliye kökenli yöneticilerin, emniyet teşkilatı yöneticilerinin, hâkim ve cumhuriyet savcılarının) kendi kurumları tarafından eğitimi ve yetiştirilmesi sistemi benimsenmiştir. Bununla birlikte üniversitelerde ve belediyelerde üst ve orta düzey yöneticilik kadroları için tanımlı herhangi bir eğitim programı bulunmamaktadır. Atamalar, mevzuatta sayılan genel şartları sağlayanlar arasından yapılmakta, yöneticilik eğitimi dikkate alınmamaktadır.

Yönetim süreci bir bütündür; yöneticilerin bireysel inisiyatif alma, kişisel yeterliliklerin ve dürüstlüğün teminatı, sorumluluk, koordinasyon, mali denetim, liderlik, duyarlılık, adil yönetim ve ahlak gibi esas sorunlar çerçevesinde yetiştirilmesi gerekir. Toplumun yönetimi, herkesin yaşam kalitesinin artırılması, kriz zamanlarında da temel hakların korunması, gelecek nesillerin refahı ve doğanın korunmasıyla birlikte düşündüğümüzde el yordamıyla ya da deneme yanılma yöntemiyle gerçekleştirilemeyecek bir öneme sahiptir. Yöneticiler, değerler, başarılması gereken işler veya mantıksal temeller açısından iyi yönetim ve toplumsal adaletin her ikisine de bağlı olmalıdır (Frederickson, 1971, s. 450). Bu yönüyle değerlendirdiğimizde Türkiye’de kamu yönetimi eğitiminin kamu yöneticiliğiyle ilişkilendirilmesi geliştirilmeye açık yönlerden biridir.

Yurttaşların Eğitimi

Tarihinin uzun seyrine baktığımızda, yurttaşlığın oldukça yeni ve sıra dışı olduğunu görürüz. Modern toplumlarda yurttaşlık sadece haklarla değil, görevlerle birlikte gelir. Bu görevlerden biri, olabildiğince bilgili olmaktır (Raadschelders, 2020, s. 242). Demokrasi ve onun yönetimi, kendi kamusal rollerindeki tüm insanların sorumluluğundadır. Leonard D. White (1926, s. 9), yurttaş kapasitesinin ve yurttaşlık sorumluluğunun geliştirilmesini devletin düzenli ve devamlı ihtimamını talep eden amaçlar arasında sayar. Politika yapıcılar ister seçilmiş ister atanmış olsunlar, meslekten olmayanların terimleriyle neye ihtiyaç duyulduğunu açıklama zahmetine girmelidir. Yurttaşlarınsa bilgiyi özümsemek ve tartmak için zamana ihtiyacı vardır.

Her türlü kamusal aktör (seçilmişler, atanmışlar, girişimciler ve vatandaşlar) için fark yaratabilecek tek şey eğitimidir. Vatandaşların seslerinin ve oylarının önemli olduğu inancından vazgeçtiği yerde ilgisizlik başlar. Demokratik bir toplumda yurttaşlık konusunda kayıtsızlıktan kaçınmanın önüne geçilmesi de eğitim ile mümkündür.

Demokratik bir toplumda, her vatandaş, ister temizlik görevlisi veya karayolu bakım işçisi, ister ilkokul öğretmeni veya köyde çiftçi, üst düzey yönetici veya memur olsun, politikaları, özellikle de kendi hayatlarını ve çocuklarının hayatlarını etkileyen politikaları konuşabilmelidir. Demokratik bir toplumda, insanlar koşullar gerektirdiğinde onları değiştirebileceklerini bilerek kararları ve politikaları müzakere edebilmelidir. Yurttaşlık bilgisi öğretimi gerçekten kamu yönetiminin toplumdaki konumu ve rolü hakkında ve daha sonra zaman içindeki konumu ve rolü hakkında bilgi vermelidir.

Zorunlu eğitim süresinin on iki yıla çıkarılması, eğitimde kalma süresinin artması, üniversite mezunlarının sayısının artması gibi nicel gelişmeler, Türkiye’de yurttaşlık bilgisi ve bilincinin yaygınlaştırılmasına sınırlı düzeyde katkı sunmaktadır. Yurttaşlık eğitimi ve aktif vatandaşlık, kamu yönetimi eğitimiyle birlikte geliştirilmesi gereken önemli bileşenlerdir.

Kamu Yönetimi Araştırmaları

Türkiye’de kamu yönetimi araştırmaları yüksek lisans ve doktora tezleri başta olmak üzere, telif kitaplar, makaleler, bildiriler ve araştırma projelerine dayanmaktadır. Alandaki araştırmalarla ilgili yapılabilecek ilk tespit konularıyla ilgilidir. Kamu yönetimi araştırmaları, çoğunlukla yapıya ve politika oluşturma süreçlerine odaklanırken, uygulama, hizmetin sunulması, politika etkisi, liderlik, personel, eğitim gibi boyutlar görece daha az çalışılmaktadır. Bütçe ve denetim ise kamu yönetimi araştırmacılarının en az ilgi gösterdiği alanlardır.

Türkiye’de kamu yönetimi araştırmaları yöntemi açısından değerlendirildiğinde, bu alanda üretilen araştırmaların çoğunlukla mevzuatın ve/veya literatürün değerlendirilmesi yoluyla hazırlanmış, derleme niteliğine sahip oldukları görülür. Ayrıca sayısı daha az olmakla beraber kesitsel anket çalışmasına dayalı ampirik incelemeler de yürütülmektedir, ancak bunlar uzun dönemli araştırmaya izin

vermeyen türde çalışmalar niteliği taşımaktadır. Mülakat, katımlı gözlem, söylem analizi, odak grup çalışması gibi nitel araştırma tekniklerine daha az başvurulduğu, saha araştırmalarının yaygın olmadığı görülmektedir. Bilimsel bilgi birikimine izin veren, Türkiye'ye özgü kavram çerçeveleri ve teori geliştirme olanağı sunan türde araştırmalar ise sınırlı sayıdadır (Keskin, 2024). Kamu Yönetimi Forumu'nda (KAYFOR) 2003-2015 yılları arasında sunulan bildirileri yöntemi itibarıyla inceleyen bir çalışmada (Köseoğlu ve Demirel-Duyar, 2017, s. 206) genel görünüm şöyle tarif edilmektedir: "Eylem araştırması, eleştirel söylem analizi, bilişsel haritalama, temellendirilmiş araştırma, etnografi ve hikâye anlatımı gibi bir model veya kuram oluşturma ya da var olan modellere/kuramlara katkı yapma anlamında önemli görülen nitel araştırma yöntemlerine hiçbir bildiride rastlanmamıştır. Ayrıca ampirik çalışmaların önemli bir kısmı betimsel istatistiki analizlere dayalı olup birden çok değişken arasındaki karmaşık ilişkileri incelemeye yarayan faktör analizi, regresyon analizi, kümeleme analizi, yapısal eşitlik modellemesi gibi teknikler çok az kullanılmakta ya da hiç kullanılmamaktadır."

Kamu yönetimi araştırmaları açısından yapılabilecek bir başka tespit, alandaki genç bilim insanlarının meslektaşlarıyla sınırlı etkileşimde bulunarak "el yordamıyla" araştırma yapıyor ve yayın üretiyor olmalarıdır. Son yıllarda araştırma yöntemleri, makale ve proje yazımı konusunda çeşitli eğitimler düzenlenmekle birlikte, bu eğitimlerin hiçbiri doktora programlarının zorunlu parçası değildir. Ayrıca alandaki araştırmacıların disiplinler arası iletişime açık olmaları bakımından da çeşitli sınırlılıklar söz konusudur. Birbiriyle yakın ilişkili alanlarda çalışan araştırmacılar arasında birlikte düşünmeyi ve fikir alışverişini engelleyen yapay sınırlardan kaynaklanan bu sorun genel olarak tüm disiplinleri ilgilendirmektedir. Oysa genel olarak toplumlarda ve demokrasilerde yönetimin konumunu ve rolünü anlamak özellikle disiplinler arası kavramsallaştırmayı gerektirmektedir.

Öte yandan kurumsal destek ve mali olanaklar zayıftır, üniversitelerin, bakanlıkların, kamu kurumlarının, meslek örgütlerinin destekleri ve çeşitli ödüller kamu yönetimi araştırmalarına sınırlı olarak ulaşmaktadır. Bu özelliklere sahip bir iklimde araştırma konuları ya gündem ekseninde belirlenmekte ya da çoğunlukla moda temsil edilmektedir. Bu sorunların uzun vadeli çözümü, kamu yönetimi araştırmalarında yöntemin geliştirilmesiyle ve bu alandaki araştırmaların dönüştürücü etkisinin keşfedilmesiyle mümkün olacaktır.

Kamu yönetimi alanındaki araştırmalar, toplum olarak karşılaştığımız birçok sorunun çözümüne önemli bir katkıda bulunabilme potansiyeline sahiptir (Mc Donald, vd., 2022, s. 2). Tarihinden, bağlamı anlamaktan ve uygulamadan kopuk bir kamu yönetimi, açıklama gücümüzü sınırlandırdığı ölçüde sorun çözme kapasitemizi de zayıflatıyor. Bağlamı anlamak, yani belirli zaman ve mekanların tarihini, kültürünü, siyasetini, paydaşlarını, normlarını ve kurumlarını anlamak, başarılı politika ve problem çözmenin olmazsa olmazıdır. Kamu yönetimi araştırmalarının ilerleme kaydetmesi, başvurduğumuz yöntemler, kullandığımız kuramsal çerçevenin disiplinler arası doğası ve araştırma sorularımıza bağlıdır.

Türkiye’de kamu yönetimi araştırmalarının politika tasarımı süreçlerine ve kamu hizmetlerinin niteliğinin artırılmasına katkı sunması geliştirilmeye açıktır. Bu süreçte iyileşme sağlayabilmek iki taraflı adımlar atılmasını gerekli kılmaktadır. Bir yanda kamu yönetimi araştırmacılarının araştırmalarının niteliğini artırmak sorumluluğu bulunurken, diğer yanda merkezi ve yerel düzeylerde karar vericilerin bilimsel bilgiyle hareket etme sorumlulukları yer almaktadır.

“Heyecan Verici Bir Çalışma Alanı”

Kamu yönetiminin çıkmazda olduğundan yakınan bilim insanlarının konuşmalarını dinlemiş ya da makalelerini okumuş olduğunuzu tahmin ediyorum. Çıkmaz gibi görünen her durumun, insanı bir çıkar

yol bulmaya zorlayan en önemli dinamik olduğunu hatırlatmak isterim. Özelliklerini bilmediğimiz, üzerine yeterince düşünmediğimiz, emek vermediğimiz, gelişmesi için çaba göstermediğimiz, değişmesi için mücadele etmediğimiz her şey çıkmazda görünür. Çıkar yolu, kamu yönetimi değerlerini, eğitimi, araştırmalarını geliştirerek ve bu gayretin dönüştürücü etkisini fark ederek hep birlikte bulacağımıza inanıyorum.

Uzun süredir ABD’de çalışan Hollandalı kamu yönetimi profesörü Jos Raadschelders (2018b, s. 1-2), kamu yönetimini epistemolojik, sosyolojik, ontolojik ve aksiyolojik (etik-estetik) açılardan “heyecan verici bir çalışma alanı” olarak tanımlıyor. Raadschelders’a göre, epistemolojik açıdan kamu yönetimi, bir tür “akademik şemsiye” olarak toplumun yönetimiyle ilgili çeşitli disiplinlerde yürütülen araştırmaları ve tüm çalışmaları kapsar. İkincisi, sosyolojik bir bakışla bugün kamu yönetimi, en azından demokratik toplumlar için, tarihte görülmeeyen bir biçimde farklı ve önemli bir roledir. Üçüncüsü ontolojik açıdan, kamu yönetimi, insanlık tarihi boyunca değişen konumu ve rolüyle heyecan verici bir inceleme nesnesidir. Dördüncüsü, etik ve estetik açıdan sürükleyicidir, çünkü araştırdığı şey, demokratik toplumlarda vatandaşlarla birlikte yönetimdir, aslında kamu yönetimi toplumun geleceği için önemlidir. Raadschelders’a göre, kamu yönetimi aksiyolojiyi felsefecilere, değer-yüklü kamusal tercihleri siyaset teorisyenlerine bırakmamalıdır. Raadschelders’ın çağrısı, kamusal değerlerin incelenmesini kamu yönetimi araştırmalarının ve eğitiminin ayrılmaz parçalarından biri haline getirmektir. Çünkü, bu, iyi toplum idealiyle çalışmayı sağlar. Bu çağrı, kamu yönetimi eğitime (lisans+lisansüstü) ve araştırmasına yeni bir yol yaratılabilir mi, nereden yaratılabilir sorusuna temel oluşturan bir çerçeve sunmaktadır.

Kaynakça

- Brownlow, L. (1945). The Art and Science of Public Administration. Puerto Rico and Its Public Administration Program. Proceedings of the Public Administration Conference, October-November.
- Frederickson, H.G. (1971). Yeni Bir Kamu Yönetimine Doğru. *Kamu Yönetimi Klasikleri*. J. M. Shafritz-Albert C. Hyde, Global Yayın, 2016, s. 447-470.
- Fukuyama, F. (2024a). Why public administration?
<https://www.americanpurpose.com/blog/fukuyama/why-public-administration/> Erişim: 15 Nisan 2024.
- Fukuyama, F. (2024b). Failing States And Failed Politics: A Call For Public Administration Research. *Public Administration and Development*, 1–3.
- Fukuyama, F. (2024c). On Public Service.
<https://www.americanpurpose.com/blog/fukuyama/on-public-service/>
- Göksu, O. (2024). *Türkiye’de Üst Düzey Kamu Yöneticisi Yetiştirme Sisteminin Gelişimi ve Mevcut Duruma İlişkin Çözüm Önerileri*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Kamu Yönetimi Derneği. <https://kamuyonetimi.org.tr>, Erişim: 3 Mayıs 2024.
- Kaymakam Adaylığı Sınav İlanı (2022).
https://www.icisleri.gov.tr/kurumlar/icisleri.gov.tr/personel-genel-mud/2022_yili_kaymakam_ady/2022_yili_kaymakam_ady.pdf, Erişim: 6 Mayıs 2024.
- Keskin, Nuray E. (2024). Kamu Yönetimi Araştırmalarında Yöntem: Sınırlar ve İmkanlar. *Kamu Yönetiminde Nitel Araştırma*. Ed. Nur Şat (yayıma hazırlanıyor).
- Köseoğlu, Ö ve Demirel-Duyar, D. (2017). Kongre bildirileri üzerinden yöntem sorununu anlamak: KAYFOR örneği. *Amme İdaresi Dergisi*. 50 (3). 183-211.
- Lipsky, M. (1980). *Street-Level Bureaucracy: The Dilemmas of Individuals in Public Services*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Mc Donald, B. vd. (2022). The Future Of Public Administration Research: An Editor’s Perspective. *Public Administration*. January. 1-13.
- Page, Edward C., and Bill Jenkins (2005). *Policy Bureaucracy: Government with a Cast of Thousands*. Oxford: Oxford University Press.
- Raadschelders, Jos C. N. (2018a). A reconceptualisation of Government,
<https://youtu.be/wNm4GrmOcUQ?si=pJHydOIKE4zOkNSF>, Erişim: 7 Mayıs 2024.

- Raadschelders, Jos C. N. (2018b). The State of Theory in the Study of Public Administration in the United States: Balancing Evidence-Based, Usable Knowledge, and Conceptual Understanding. *Administrative Theory & Praxis*, s. 1–21.
- Raadschelders, Jos C. N. (2020). *The Three Ages fo Government: From The Person, To The Group, To The World*. University of Michigan press.
- Türkiye Bursları (2024). <https://ytb.gov.tr/daireler/uluslararası-ogrenciler/türkiye-burslari>, Erişim: 6 Mayıs 2024.
- UN (2024). <https://www.un.org/en/observances/public-service-day>, Erişim: 6 Mayıs 2024.
- Uzaktan Eğitim Kapısı. (2024). <https://uzaktanegitimkapisi.cbiko.gov.tr/Anasayfa>, Erişim: 3 Mayıs 2024.
- Waldo, Dwight (1980). *The Enterprise of Public Administration: A Summary View*. Novato, Chandler and Sharp.
- White, L. D. (1926). Kamu Yönetimi Çalışmalarına Giriş. *Kamu Yönetimi Klasikleri*. J. M. Shafritz-Albert C. Hyde, Global Yayın, 2016, s. 65-79.
- Wilson, W. (1887). *İdarenin İncelenmesi*. Şerhli çeviri. Çev. Nur Şat. Liberte yayınları. 2018.
- Yükseköğretim Program Atlası. (2024). <https://yokatlas.yok.gov.tr/>

YAZAR BEYANI

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Bu çalışma bilimsel araştırma ve yayın etiği kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

Yazar Katkıları

Nuray Ertürk Keskin: Katkı oranı %100

Çıkar Çatışması

Yazarlar açısından ya da üçüncü taraflar açısından çalışmadan kaynaklı çıkar çatışması bulunmamaktadır.
